

WWF

KESÄ
2/2012

Pandan polku

KOTI
KOIVUPÖKKELÖSSÄ

MITÄ KUULUU
MAAILMA?

rakas ja
RIISTETTY KALA

PLANEETALTA

Vaaleaturkkisia kermode -karhuja (*Ursus americanus kermodei*) on aikaisemmin kutsuttu nimellä "spirit bear", viitaten niiden kummitusmaisen vaaleaan turkkiin. Tämä valkoturkki elää hieman alle tuhannen kaltaisensa kanssa Kanadassa Brittiläisen Kolumbian pohjoisrannikolla, Great Bear -nimisellä alueella. Alue on yksi maailman viimeisistä jäljellä olevista lauhkean vyöhykkeen sademetsistä ja WWF on työskennellyt pitkään arvokkaan alueen suojelemiseksi. Sademetsää uhkaavat kuitenkin edelleen hakkuut ja suunnitellut öljyputkien rakentamisesta. Metsäalueen säilyminen riippuukin sitä ympäröivän meren ja mereen laskevien jokien tilasta. Jokia pitkin nousevat lohet tuovat elintärkeää ravintoa myös alueen kermode -karhuille.

© NATUREPL.COM / ROBERT WOLF

HUOM.

SÄRKI JA LAHNA KAUKANA ROSKASTA

Uistimen molskahdus mökkijärven pintaan, vajominen syvyksiin ja virvelin kelan hiljainen raksutus olivat parasta, mitä lapsuuteni kesiiin kuului. Kesän aikana kiersimme kalaporukallamme kaikki asuinalueemme joet, järvet, lammet ja vähänkin suuremmat ojat.

Saaliimme oli harvoin kaksinen. Joesta nostetut hauet olivat syömäkelvottomia ja muu saalis roskakaloina pidettyjä lajeja.

Pienen pojan päähän oli iskostettu, että mitään, mitä kutsutaan roskaksi, ei suuhunsa kannata laittaa. Siksi särjet ja lahnat jäivät maistamatta ja kalasaaliimme päätyivät usein naapurin Mamis-kissalle. Se kyllä ilahtui tuliaisistamme silminnähden.

Tapamme väheksyä omien vesistöjemme kaloja ei rajoitu pelkästään menneisyyteen tai tietämättömiin poikajoukkoihin. Yli 70 prosenttia Suomessa syödystä kalasta tuodaan nykyäänkin ulkomailta. Samaan aikaan monet syötäväksi kelpaavat kalalajimme, kuten silakka, särki ja lahna, päätyvät usein eläinten rehuksi, biopolttoaineeksi tai myyntiin ulkomaille.

Roskakalan maineen saaneet kalat ovat todellisuudessa kaukana roskasta. Ne ovat hyvin valmistettuina herkullisia ja mukavaa vaihtelua usein valmistamillamme kalaruokille. Mikä hienointa, suosimalla kotimaisia vajaan hyödynnettyjä kalalajeja suojelemme ylikalastettuja ja uhanalaisia lajeja muualla.

Lue tämän lehden sivulta 10 kuinka voimme toimia niin, että kaloja riittää tulevaisuudessa sekä ammattikalastajille että aloitteleville kalamiehille ja -naisille.

Antti Haavisto
tiedottaja

© JONI LIND / LOYLYMEDIA

TÄSSÄ NUMEROSSA

Planeetalta	2
Lyhyet	4
Mitä kuuluu maailma?	8
WWF:n Living Planet -raportti kertoo joka toinen vuosi, miten maapallolla menee.	
Rakas ja riistetty kala	10
Suomen vesissä ui muitakin harvinaisuuksia kuin saimaannorppa.	
Koti koivupötkelössä	16
Pandan polku lähti Keski-Suomen metsiin etsimään valkoselkätikan pesäkoljoja.	
Kasvot	19
Alix Antell pukee suojelutyön kuviksi.	
Eettisesti ongella	20
Miten onkia ympäristöä haittaamatta ja kaloja turhaan kiusaamatta?	
Nopola	21
Latvialais-tamperealaisen pukeutumistyylin perusteet	
Painavaa asiaa	22
Maapallon kokoiseen elämään	
På svenska	23
Väta marker botas med vätmarker.	

ÄÄNESTÄ JA VOITA!

Mikä on mielestäsi tämän lehden kiinnostavin juttu? Kerro se meille - vastanneiden kesken arvotaan 20 euron lahjakortti WWF:n verkkokauppaan! Lisätietoja ja äänestysohjeet: wwf.fi/pandanpolku

PANDAN POLKU
ON LEHTI WWF:N
TUKIJOILLE SUOMESSA
23. VUOSIKERTA

JULKAISUJA
WWF
LINTULAHDENKATU 10
00500 HELSINKI
PUH. 09 774 0100
ETUNIMI.SUKUNIMI@WWF.FI
WWF.FI
PANDA.ORG
WWF = MAAILMAN LUONNON
SÄÄTIÖ (WWF) SUOMEN RAHASTO

Y-TUNNUS
0215186-5
LAHJOITUSTILI
NORDEA 157230-11189

KERÄYSLUVAT
SUOMI 2020/2011/986/28.6.2011
KOKO MAA AHVENANMAATA
LUKUUN OTTAMATTA
(1.7.2011-30.6.2013), AHVE-
NANMAA 680 K12/6.6.2011
(1.7.2011-30.6.2012)

**OSOITTEENMUUTOKSET
JA TUKIJA-ASIAKAS**
PUH. 09 7740 1054,
040 192 3112
(ARKISIN KLO 9-16),
TUKIJA@WWF.FI

TOIMITUS
PÄÄTOIMITTAJA:
ANNE BRAX
TOIMITUSSIHTEERI:
ANNE BRAX
TAITTO: ALEXANDRA ANTELL

PAINO
LIBRIS OY
ISSN 1458-5308

PAINOPAPERI
CYCLUS PRINT 115 G
BLUE ANGEL
-SERTIFIoitu
100 % KIERRÄTYS-PAPERI

KANNEN KUVA
AHVEN - *Percu fluviatilis* ON
SUOMEN YLEISIN KALALAJI
JA SUOMEN KANSALLISKALAJI
KUVAAJA: TIMO TAMMINEN /
CARTINAFINLAND.FI

SEURAAVA LEHTI ILMESTYY
SYYSKUUSSA 2012

441 194
Painotuote

TOIMITTAJA UI 125 KM SAIMAANNORPAN PUOLESTA

Ylen Puoli Seitsemän -ohjelman luontotoimittaja **Kimmo Ohtonen** sai viime kesänä Saimaalla uیدessaan melkoisen idean: Kimmo aikoo uida elo-syyskuussa Saimaan päästä päähän ja kerätä rahaa WWF:lle saimaannorpan suojeluun.

Norppauinti-projekti käynnistettiin ripeästi viime syksynä. – Saimaalla norpat kasvattivat muikuilla traanikerrostaan kylmää talvea varten, kun taas minä vietin yhä pidempiä aikoja uimahallissa yrittäen ohentaa omaa rasvahaarmiskääni. Uimahallista on jo siirrytty huomattavasti vaativampaan avovesiharjoitteluun, Kimmo kertoo.

Tsemppiä Kimmolle! Saimaalla nähdään! Varmasti myös monet norppakummit tulevat rannoille kannustamaan Saimaan Tarzania, kuten norppakuvaaja Juha Taskinen Kimmoa tituleerasi.

Lue lisää Norppauinnista ja katso reittikartta: wwf.fi/norppauinti
Seuraa Kimmo Ohtosen tarinaa Villi planeetan blogissa: wwf.fi/villiplaneetta

MIHIN JÄTÄT VESIJÄLKESI?

Noin puolet suomalaisten vesijalanjäljestä tulee ulkomailta. Monet kuluttamista tuotteistamme tulevat alueilta, joilla vesivarat ovat huomattavasti niukemmat kuin Suomessa. WWF Suomen juuri julkaistu vesijalanjälkiraportti on Suomessa ensimmäinen laatuaan. Se kertoo, mistä suomalaisen vesijalanjälki koostuu ja missä päin maailmaa kulutusvalintamme vaikuttavat vesivaroihin.

SINÄKIN VOIT OSALLISTUA NORPPAUINTI-KAMPANJAAN!

Seuraa Kimmon uintia Saimaan päästä päähän sekä maaliintulojuhlaa Lappeenrannassa YLE TV1:n Puoli seitsemän-ohjelmassa, AamuTV:ssä ja Ylen alueradioissa. Kimmon treenausta ja tutustumista norpan suojeluun seurataan pitkin kevättä Puoli seitsemän-ohjelmassa.

Liity kummiksi osoitteessa: wwf.fi/norppakummi

Lahjoita 10 e kännykällä: lähetä viesti NORPPA numeroon 16160. Tällä 10 euron viestillä tuet WWF:n suojelutyötä saimaannorpan pelastamiseksi.

Norppauinnin tunnuspehmon voit ostaa WWF:n verkkokaupasta.
Hinta 26 €. wwf.fi/osta

© WWF

Raportti rohkaisee kuluttajaa vaatimaan tietoa tuotteiden alkuperästä ja tuotannon vaikutuksista alueilla. Raportin vesijalanjälkitiedot perustuvat kansainvälisen Water Footprint Networking tietoihin. Raporttia ovat tukeneet asiantuntijuudellaan myös WWF:n ulkopuoliset johtavat suomalaiset vesiasiantuntijat.

Lue raportti osoitteessa:
wwf.fi/jarjesto/viestinta/materiaalit/

Vii5i

MITÄ WWF SAA AIKAAN SINUN LAHJOITUKSESI AVULLA? TÄLLÄ PALSTALLA ESITELLÄÄN VIISI TUORETTA SAAVUTUSTA.

58

Saimaannorpan pesintä onnistui alkutalven heikosta jäätilanteesta huolimatta. Pesälaskennoissa havaittiin 58 syntynyttä kuuttia.

286

MSC-merkittyjen kalatuotteiden määrä on viime vuonna kasvanut Suomessa entien maailmassa; 286 myynnissä olevaan tuotteeseen. WWF suosittelee MSC-sertifikaattia ja on mukana vaikuttamassa sen kehitykseen.

50

Meksikon uusi lainsäädäntö tulee vähentämään 50 prosentilla maan ilmastopäästöjä vuoteen 2050 mennessä. WWF on toiminut aktiivisesti Meksikon ilmastolain puolesta.

712 430

WWF:n Tunnista teko-kampanjassa kuluttajien ilmastoteot ovat 14.5. mennessä vähentäneet päästöjä 712 430 kg. Se vastaa 99 ajomatkaa henkilöautolla maapallon ympäri. Valitse oma tekosi osoitteessa: wwf.fi/earthhour

326

Vuoden aikana on Nepalissa Terai Arcin alueella perustettu luonnonsuojelualueiden läheisyyteen 326 uutta biokaasuyksikköä kotitalouksien käyttöön. Tämä on säästänyt jo 1 523 kuutiota polttopuuta.

JUOKSE MERESI EDESTÄ!

–juoksutapahtuma koostuu viidestä ohjatusta juoksulenkestä keskiviikkoiltoisin 23.5. - 20.6. välisenä aikana. Lenkit juostaan Helsingissä. Mukaan ovat tervetulleita sekä aloittelijat että kokeneemmat juoksijat.

Lue lisää juoksutapahtumasta juoksemeresiedesta.fi.

Liity Suomen suurimpaan juoksukouluun ja tue samalla WWF:n Itämeri-työtä osallistumismaksullasi.

Juokse meresi edestä

KESÄ, KÄRPÄSET - JA WWF:N TALKOOLEIRIT!

WWF:n perinteikkäillä talkooleireillä ahkeroidaan tänäkin kesänä suomalaisen luonnon hyväksi. Yhteensä yhdeksän leirin ohjelmassa on niin katajan raivausta, aidan tekoa, rantaniittyjen niittoa kuin risusavottaakin. Talkoolaiset urakoivat muun muassa Saaristomerellä, Kolin kansallispuistossa ja Helsingin Vallisaarella.

Talkooleirit kuuluvat WWF:n ja Suomen Kulttuurirahaston vuonna 2010 alkaneeseen yhteistyöprojektiin. Jurmon, Kolin ja Nothamnin leirit kuuluvat myös EU:n Luonnonhoito-Life -hankkeeseen.

Kaikki leirit ovat jo täynnä, mutta peruutuspaikkoja kannattaa tiedustella kesän mittaan Teemu Niimäeltä: 050 524 3206, teemu.niimaki@wwf.fi tai Antti Lapolta: 0400 204 544, antti.lappo@wwf.fi.

Tutustu leireihin: wwf.fi/maapallomme/uhanalaiset/perinneymparistot/talkooleirit/

© PETTERI TOLVANEN / WWF

NIITYT JA KEDOT KUNTOON TALKOILLA

Kesäinen niitty kukkaloistossa on kaunis, mutta yhä harvemmin vastaan tuleva näky. Niityt ja muut perinneympäristöt, kuten kedot, hakamaat ja laitumet, ovat monin paikoin kadonneet. Samalla katoaa arvokas ja monipuolinen hyönteis- ja kasvilajisto.

WWF Suomen ja Suomen Kulttuurirahaston tuore opas kannustaa perinneympäristöjen hoitoon talkooleirien avulla. Hikeä, hyötyliikuntaa ja hyvää mieltä – opas antaa kattavat ohjeet leiriläisen varustuksesta kenttäkeittiön pystyttämiseen.

Tutustu oppaaseen: wwf.fi/jarjesto/viestinta/materiaalipankki/

MITEN WEBSTER MATKUSTAA?

WWF:n tukijatapaaminen tiedekeskus Heurekassa Earth Hour -tapahtuman alla veti runsaasti väkeä pohtimaan sitä, mistä suomalaisten hiilijalanjälki syntyy ja miten sitä voi pienentää.

Tapahtumassa elokuvaohjaaja **John Webster** kertoi havainnollisesti vähäpäästöisestä, mutta mukavasta junamatkailusta Eurooppaan. – Tykkään tehdä pientä vapaaehtoista päästökauppaa itseni kanssa. Lentämiseen verrattuna päästösäästöjä kertyi niin, että ansaitsin junamatkalla Roomaan 3272 ajokilometriä tai 42 kiloa juustoa.

Myös tietokirjailija **Risto Isomäki**, ilmastotutkija **Tuuli Kaskinen**, ilmastovastaava **Hanna-Liisa Kangas** ja pääsihteeri **Liisa Rohweder** olivat mukana keskustelemassa.

Keskustelua voi seurata nauhoitetusta webinaarista kesäkuun puoleenväliin saakka osoitteessa wuf.fi.

© ALEXANDRA ANTELL / WWF

ELÄMYKSELLESTI ILMASTONMUUTOKSESTA

Heurekan Klima X –ilmastonäyttelyssä voi varovaisesti tunnustella, millainen maailma olisi pahimpien ilmastonmuutosennustusten toteuduttua; elämyksellisessä näyttelyssä näet kahlataa vedessä saappaanvarsia myöten.

Lainehtiva näyttely on toteutettu yhdessä muun muassa WWF:n kanssa ja se on auki ensi vuoden alkuun. Kannattaa mennä kahlamaan!

Näyttelystä lisää tietoa heureka.fi

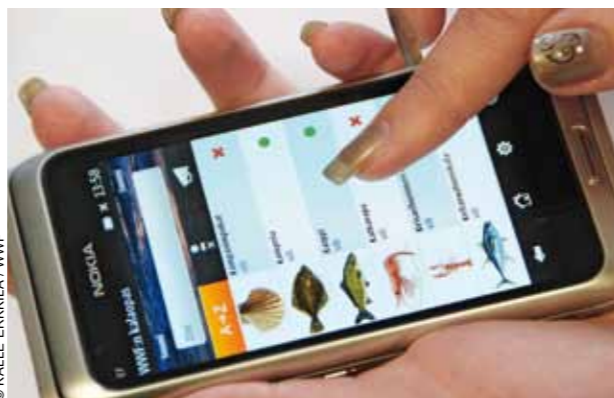

© ALEXANDRA ANTELL / WWF

WWF:N KALAOPAS MYÖS KÄNNYKKÄÄN

Kuluttaja voi vaikuttaa ostopäätöksillään maailman kalakantojen tilaan entistä helpommin, kun vastuullisiin kalavalintoihin ohjaavan WWF:n kalaoppaan voi ladata nyt myös matkapuhelimeen. Oppaan mobiiliversio toimii Symbian-käyttöjärjestelmässä Nokian matkapuhelinmalleissa N8, E7, C7, C6, X7 ja E6.

Seafood Guide -sovelluksen voi ladata ilmaiseksi tietokoneella <http://store.nokia.com/content/268319> tai kännykällä <http://store.ovi.mobi/content/268319> Nokian sovelluskaupasta.

© KALLE ERKKILÄ / WWF

KALAKANTA

Tietyllä alueella elävät saman kalalajin yksilöt, jotka lisääntyvät keskenään tai kalanviljelyssä samaa alkuperää olevat kalat muodostavat kalakannan.

Ensiksi mainitusta käy esimerkiksi Pyhäjärven muikkukanta ja jälkimmäisestä vaikkapa lijoen lohikanta.

Jonkin kalalajin paikalliset kannat voivat olla elinvoimaisuudeltaan varsin erilaisia.

Esimerkiksi WWF:n Kuluttajan kalaoppaassa jonkin kalalajin paikallinen kanta on voinut saada vihreän luokituksen, ja muualla maailmassa punaisen. Tämä tarkoittaa sitä, että kyseisen lajin Suomessa elävä paikallinen kanta on elinvoimainen, kun taas muualla maailmassa lajin tilanne on huono ylikalastuksen tai muiden syiden takia.

Kalakantojen kokoa, tilaa ja kehityssuuntaa arvioidaan tavallisesti matemaattisin mallein. Malleissa käytetään tietoja muun muassa kalansaaliista, saaliin ikärakenteesta ja kalojen kasvusta.

Viranomaiset pyrkivät ylläpitämään kalakantojen elinvoimaisuutta antamalla määräyksiä esimerkiksi kalastusmääristä ja kalastettavista lajeista.

VALOT SAMMUIVAT 147 MAASSA

Maaliskuun viimeisenä päivänä vietetty Earth Hour -ilmastotempaus keräsi tänä vuonna ennätysmäärän osallistujamaita. Ensimmäistä kertaa Earth Houria vietettiin muun muassa Libyassa, Algeriassa ja Bhutanissa. Suomessa tapahtumaan osallistui kymmeniä kuntia ja valottoman tunnin aikana nautittiin muun muassa tuliesityksistä, akustisesta musiikista ja kynttiläluunnista.

Päiväkodit ja koulut ottivat varaslähden Earth Houriin ja viettivät ilmastoviikkoja jo ennen varsinaista valojen sammutusta. Viikon aikana tutuksi tulivat Earth Hour -kalenterissa seikkailevan jääkarhuperheen arki. Laulujen ja leikkien avulla opittiin niin kierrättämistä kuin sähkön ja veden säästämistäkin.

© ALEXANDRA ANTELL / WWF

NYT MYYNNISSÄ UUDET NORPPA-ARVAT

Osallistu 80 000 upean palkinnon arvontaan! Keskimäärin joka viides arpa voittaa ja näet heti, mitä olet voittanut. Perinteiset paperiarvat myydään 5 kpl:een nipuissa (25 e/nippu) ja nettiarpoja voit pelata kappaleittain. Arpajaisten tuotto käytetään saimaannorpan ja Suomen luonnon suojelemiseen. Onnea arvontaan!

Tilaa tai pelaa arpoja osoitteessa: onlinearpa.net/wuf

LUONTO KUTSUU SEIKKAILUUN!

Kesän ollessa jo aivan ovelta on oiva aika lähteä perheen kanssa retkelle. WWF:n *Luonto kutsuu seikkailuun!* -vihkosesta löydät mukavaa tekemistä lasten luontoretkelle: kasvien tutkimista, muurahaistaidetta tai lintujen seuraamista.

Vihkosen löydät netistä. Samassa osoitteessa voit kertoa kokemuksistanne ja retkellä tekemistänne havainnoista nettisivullamme olevalla lomakkeella. WWF arpoo vastanneiden kesken pehmoleluja jokaisena kesän kuukautena.

Materiaalit löydät osoitteessa wuf.fi/ymparistokasvatus.

GRÖNLANTI: MERTEN JÄTTILÄISIÄ JO YLI 10 000

Kaupallisen valaanpyynnin lopettaminen oli lottovoitto arktisen alueen läntiselle grönlanninvalaiden (*Balaena mysticetus*) populaatiolle. Vuonna 1986 valaita oli jäljellä enää 1000-3000 yksilöä. Pynnin lopettamisen jälkeen populaatio on kuitenkin nopeasti toipunut: Vuonna 2001 valaita laskettiin 10 545 yksilöä.

TANSKA: SAUKOLLA POLSKII HYVIN

Eurooppalaisen saukon (*Lutra lutra*) tilanne näytti 60- ja 70-luvuilla synkältä. Kovan työn, vesistöjen puhdistumisen ja metsähakkuiden hillinnän ansiosta kanta saatiin elvytettyä vuosina 1984-2004 Tanskassa ja muissa maissa.

POHJOIS-AMERIKA: NEW YORK JA MUUT URBAANIT TOIVOT?

Kaupungit kuluttavat paljon, mutta oikein suunniteltuina ne voivat olla myös osa tulevaisuuden ratkaisuja. New Yorkin asukkaan päästöt ovat 30 prosenttia pienemmät kuin keskivertoamerikkalaisen. Tämä johtuu muun muassa tiheästä julkisesta liikenneverkostosta.

LÄNSI-ATLANTTI: ÄLÄ HERKUTTELE UHANALAISILLA

Pohjoisen sinievätönnikalan tilanne on surkea. Ylikalastuksen takia kanta on romahtanut 1970-luvulta. Sinievätönnikala on edelleen arvostettu ja kallis herkku, jota käytetään raaka-aineena muun muassa sushissa. Ylikalastus jatkuu edelleen ja laji on lähellä sukupuuttoa.

BRASILIA: TROIPIKIN MAKEAT VEDET KÖYHTYVÄT

Maaillan trooppisten alueiden jokien, järvien ja kosteikkojen monimuotoisuus ja hyvinvointi ovat laskeneet maapallon erilaisista ympäristöistä eniten: Jopa 70 prosenttia vuosien 1970-2008 aikana. Lasku johtuu muun muassa trooppikin maankäytön muutoksista, kun luonnonmaisemat on muutettu viljelys- ja laidunmaiksi. Muutoksilla on suuret vaikutukset myös vesistöjen tilaan.

MITÄ KUULUU MAAILMA?

TEKSTI: KATJA RÖNKKÖ

Onko saukko jo pelastettu uhanalaisten eläinten listalta? Mitä kuuluu merien kalakannoille? Kuinka paljon vähemmän meidän tulisi kuluttaa?

Maapallon erilaisten elinympäristöjen voimien katoitus on valtava urakka. WWF:n Living Planet -raportti kertoo joka toinen vuosi, miten maapallolla menee. Se kertoo vastaukset sekä luonnon monimuotoisuuden tilasta että ihmisen maailmaan jättämästä ekologisesta jalanjäljestä. Raportin mittarit ja indekset perustuvat laajoihin tutkimusaineistoihin lajeista ja niiden elinympäristöistä sekä väestön kasvusta ja

kulutuksen kehityksestä. Maapallon monimuotoisuutta kuvaava Living Planet -indeksi on karua luettavaa. Sen mukaan koko maapallon monimuotoisuus on pienentynyt 30 prosentilla vuodesta 1970 vuoteen 2008. Luonnonvarojen suhteen elämme velaksi: Ihmiskunta kuluttaa jatkuvasti paljon enemmän kuin mitä maapallo pystyy tuottamaan, eli noin 1,5 maapallollisen verran. ■

YHDISTYNEET ARABIEMIRAATIT: BIOKAPASITEETTIA TUONTITAVARANA

Kulutusta mittaava ekologinen jalanjälki on hyvin erikokoinen kansasta ja sijainnista riippuen. Yhdistyneiden arabiemiraattien asukas kuluttaa keskimäärin 8,9 globaalihehtaaria (gha)*, mutta valtio itse kykenee tästä tuottamaan vain 0,6 gha. Loput "tuodaan" raaka-aineiden ja tuotteiden muodossa muualta maailmasta, kuten Boliviasta, jossa biokapasiteetti on lähes 7 kertaa kulutusta suurempi.

BORNEO: KULUTUKSEMME NÄKY YHÄ ENEMMÄN

Suomalaisen kulutusvalinnat näkyvät yhä enemmän oman ympäristömme sijasta vaikkapa Borneon sademetsissä palmuöljytuotannon muodossa. Yhden luonnonvaran loppuessa voimme vielä vaihtaa korvaavaan, mutta korvaajien korvaajaksi eivät riitä ikuisesti.

AUTETAAN PALLOA VOIMAAN PAREMMIN!

Ratkaisut monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja ekologisen jalanjälkemme pienentämiseksi ovat jo olemassa. Katso osoitteesta wwf.fi/livingplanetreport mitä sinä voit tehdä jo tänään.

*Sekä ekologista jalanjälkeä että biokapasiteettia kuvataan samalla yksiköllä, globaalihehtaareilla. Yksi gha vastaa yhtä biologisesti tuottavaa hehtaaria maailman keskituotavuuden mukaisesti. Gha siis tuottaa uusiutuvia luonnonvaroja ja sitoo hiilidioksidipäästöjä.

Suomella on kyseenalainen maailmanennätys: yli 90 prosenttia lohjoistamme on tuhottu.

Suomut pois silmiltä:

WWF:N KALAKAMPANJA INNOSTAA TOIMIIN

WWF Suomi kampanjoi nyt vastuullisen kalastuksen ja uhanalaisten kalojen suojelun puolesta.

Tavoitteena on:

- Suomessa on vuoden 2015 loppuun mennessä kauan vain kestävästi pyydettyä ja tuotettua kalaa.
- Kotimaisten uhanalaisten kalalajien suojelu sekä kalastuksen ja kalankasvatuksen vastuullisuus Suomessa tehostuvat.

WWF haastaa tekemään sitoumuksia toimista kalojen tulevaisuuden puolesta. Sitoumukset julkaistaan kampanjan verkkosivuilla. Niillä on tarjolla myös esimerkiksi kalatehtäviä. Sivustolla voi kertoa WWF:lle, jos näkee myynnissä uhanalaista kalaa.

Kampanjoi myös ostamalla viisaasti: suosi kotimaista kalaa, pienikokoisia lajeja ja MSC-merkittyä kalaa. Lajikohtaiset vinkit saat WWF:n uudesta kalaoppaasta.

Kalakampanja: www.wwf.fi/kalaopas

RAKAS JA RIISTETTY KALA

TEKSTI: LAURA TAHKOKALLIO

Suomen vesissä ui muitakin harvinaisuuksia kuin saimaannorppa. Meritaimen, meriharjus ja järvilohi ovat paitsi herkullisia myös yhtä uhanalaisia kuin Saimaan viiksiniekat. ▶

Kalastuslakiin on tekeillä muutos, jolla aiotaan tiukentaa uhanalaisiin kalalajeihin liittyvää säätelyä.

Viime kesänä Lokan tekoaltaan liepeille kaivettiin valtava monttu. Kuoppaan kipattiin 140 000 kilon särkikalasaalis – joutavia roskakaloja, kai ajateltiin. Kuopatut kalat eivät koskaan päätyneet vaikkapa savusärkikiusauksen raaka-aineeksi, eivätkä ne kelvanneet eläintenäkään rehuksi. Kalansaaliin hinta ei olisi kattanut edes kuljetuskustannuksia Pohjanmaan minkkitarhoille, raportoi Helsingin Sanomat. Maan madot saivat jättisaaliin ja juhlivat.

– Yleensä ”poistokalastetut” särkikalat hyödynnetään: ne viedään idän markkinoille tai ne käytetään eläinten rehuksi. Toivottavaa olisi, että suurin osa saaliista päätyisi suomalaisten lautasille. Särkikalojen kalastusta voisi myös lisätä valtavasti nykyisestä, WWF:n suojeluasian-tuntija **Matti Ovaska** sanoo.

Särjet eivät ole ainoita karsastettuja kotimaisia. Virittämme verkkomme nykyisin kauas maailman merille: yli 70 prosenttia Suomessa syödystä kalasta tuodaan ulkomailta. Vain noin kahtakymmentä Suomen 70 kalalajista käytetään yleisesti ravinnoksi, ja suosituin kotimainen kala on kasvatettu kirjolohi. Kotoisista kaloistamme olisi mahdollista lisätä eniten silakan, särjen ja lahnan käyttöä.

– Kotimaisen kalan saatavuus on heikko ja hinta korkea. Saatavuutta voi parantaa vain tuottamalla enemmän kalaa markkinoille. Harvalla suomalaisella on myöskään varaa ostaa 30 euron kilohintaan kalaa monta kertaa viikossa. Tarvitaan siis kotimaisia vastineita kalapuikoille. Kalatuotteiden jalostusta pitää kehittää. Tietysti myös kalastajan on saatava saaliistaan riittävä korvaus, Ovaska sanoo.

Uhanalainen ja lainsuojaton

Ankerias ja meriharjus. Lohi ja järviolohi. Meri- ja järvi-taimen. Vaellussiika. Saimaannieriä. Tuttuja kaloja – ja uhanalaisia Suomessa. Etenkin vaelluskalat ovat Suomen avarissa vesissä ahtaalla. Yli 90 prosenttia Suomen lohijoista on tuhattu, mikä on kyseenalainen maailmanennätys. Itämeren villin lohien tilanne on villi. Sitä saa tänä vuonna Euroopan unionin luvalla kalastaa tuplasti sen mitä tutkijat suosittelivat.

Kalalajeilla on erikoinen kaksoisasema: ne voivat olla äärimmäisen uhanalaisia ja silti käytössä olevia elintarvikkeita. Esimerkiksi saimaannorpan surmaamisesta voi saada sakkoa lähes 10 000 euroa ja rauhoitetun kovakuori-aisen listimisestäkin vajeat kaksituhatta. Sen sijaan uhanalaisten kalojen kalastamiselle ei ole rajoituksia – ne ovat vesien lainsuojattomia. Kalastusta säädellään Suomessa kalastuslailla, joka on löyhempi kuin luonnonsuojelulaki.

– Suomessa kalastusta ja metsästystä on vanhastaan säädely omilla laeillaan. Esimerkiksi uhanalaista ahmaa koskee metsästyslaki, vaikka ahmoja ei ole luvallisesti saanut kaataa aikoihin. Tilanne ei kuitenkaan ole EU:n lakien mukainen, ja siksi kalastuslakiin valmistellaan parhailaan kokonaisuudistusta. EU:n luontodirektiivissä lueteltuihin uhanalaisiin kalalajeihin liittyvää säätelyä pitää ▶

SANOKAA FAZER, KUN HALUATTE HYVÄÄ SÄRKIMUREKEPIHVÄ

Fazerin Amica-ravintolassa leijailee vastaan viekoitteleva särkimurekepihvin tuoksu. Tai nuuhkaistaanpa tarkemmin: onkohan tänään ruokalistalla sittenkin silakkaa, haukea tai muikkua? Ruokailijoita on viime aikoina hemmoteltu täällä ahkerasti uusilla kalaresepteillä.

Fazer lupaa sitoumuksessaan pyrkiä jopa kaksinker-taistamaan vihreän listan – eli WWF:n suosittelujen – kalojen osuuden ruokalistallansa vuoden 2015 loppuun mennessä. Fazer lisää kotimaisen järvikalan ja Itämeren alueelta kestävästi pyydetyn kalan käyttöä. Se on jo ke-väällä 2010 luopunut ravintoloissaan kokonaan WWF:n punaisen listan kaloista ja äyriäisistä.

– Haluamme samalla tarjota asiakkaillemme uusia makuelämyksiä, Fazer Food Servicesin hankintapäällik-kö **Jiri Luoto** kertoo.

© KALLE ERKKILÄ / WWF

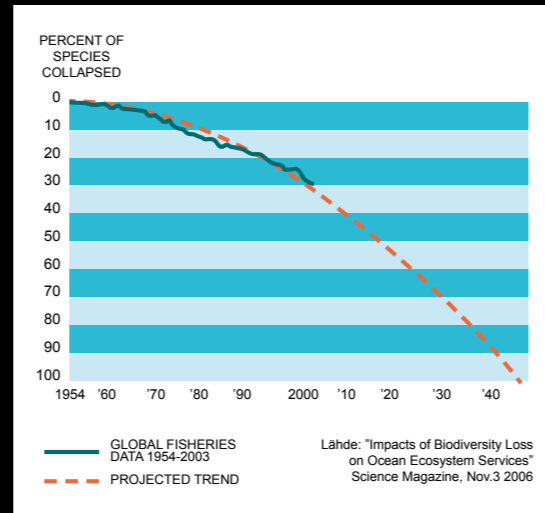
SUPERMARSU PELASTAA ITÄMEREN SILAKAT

Helsinkiläinen Musiikkiteatteri Kapsäkki lupaa sitoumuksessaan pelastaa Itämeren silakat – sankarillisen Supermarsun voimin. Uusi lasten musikaali ottaa vahvasti kantaa ympäristöasioihin. Päähenkilö **Emilia** kannustaa katsojia:

– Elämässä kaikki on mahdollista, jos vain on rohkea.

© JUHA TIKKA

Romahtaneiden kalalajien (alle 10 prosenttia kannasta jäljellä) osuus maailman kalakannoista vuosina 1950–2050.

MAAILMAN KALAKANNAT VOIVAT ROMAHTAA VUOTEEN 2050 MENNESSÄ

Maapallon valtamerien pinta-alasta 99,4 % on kalastuksen piirissä. Yli puolta maailman kalakannoista kalastetaan suurimmalla mahdollisella paineella, ja neljännes kalakannoista on joko ylikalastettuja, romahtaneita tai elpymässä romahduksessa.

Sivusaaliin eli ei-toivotun saaliin – esimerkiksi delfiini- ja nuorien, alamittaisten kalojen – osuus maailman kokonaiscalansaaliista on jopa 40 prosenttia. Suuri osa siitä heitetään kuolleena takaisin mereen. Noin kolmannes maailman kalansaaliista käytetään kalajauhon ja kalaöljyn valmistamiseen sekä eläinten rehuksi.

Ylikalastuksen syitä ovat pyyntimenetelmien huima tekninen kehitys, kalastuksen tukijärjestelmät sekä lyhytnäköinen voitontavoittelu. Tuhoisimpia pyyntitapoja ovat pohjatroulaus ja pitkäsiimapyynti. Pitkäsiimakalastuksessa maailman meriin lasketaan vuosittain 1,4 miljardia koukua.

tiukentaa. Myös vaelluskaloille on uudessa laissa luvassa nykyistä tiukempi suoja, ja kalojen istutuksia vähennetään, maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston ylijohtaja **Pentti Lähteenoja** kertoo.

Eläköön kotimainen kala!

Hyvä uutinen on, että kalakantojen tilaan voi vaikuttaa nopeasti. Kalat ovat nimittäin todella tehokkaita lisääntyjä. WWF Suomen tavoitteena on saada Suomesta ensimmäinen maa maailmassa, jossa on ainoastaan kestävästi pyydettyä ja tuotettua kalaa kaupan vuoden 2015 loppuun mennessä.

– Suomen etuna on, että meillä on paljon kaloja, joiden käyttöä voi lisätä tuntuvasti. Kalakauppa ja ravitsemusala ovat jo lähteneet vahvasti mukaan talkoisiin. Tavoitettamme on hieman epäilty myös kansainvälisen WWF:n piirissä, mutta uskomme, että Suomessa jos missä kampanjan tavoitteet on mahdollista saavuttaa, Ovaska sanoo.

WWF:n kampanjointi on herättänyt myös kritiikkiä. Kalastusjärjestöjen edustajat ovat huolissaan kalastuselinkeinon puolesta.

– Kalastajat pelkäävät esimerkiksi, että jos lohien kalastus loppuu, muunkin kotimaisen kalan saatavuus heikenee, jos kalastajat joutuvat luopumaan elinkeinostaan heikon kannattavuuden vuoksi. Kalastusta rajoittamalla voidaan kuitenkin parantaa sen kannattavuutta ja saavuttaa suuremmat saaliit tulevaisuudessa, Ovaska toteaa. ■

PAREMPIA PYKÄLIÄ

Suomen kaloille koittavat paremmat ajat, jos maa- ja metsätalousministeriön kampanjasitoumus toteutuu. Ministeriö lupaa pyrkiä siihen, että parhaillaan valmisteltava Suomen uusi kalastuslaki varmistaa edellytykset ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväälle kalastukselle.

– Ministeriön tavoitteena on, että kestävästi tuotetun kotimaisen kalan tarjonta Suomessa lisääntyy, neuvotteleva virkamies **Orian Bondestam** sanoo.

– Emme kuitenkaan sitoudu WWF:n kalaoppaaseen sellaisenaan, sillä se on yhden yksityisen organisaation opas eikä kaikilta osin vastaa ministeriön käsitteitä, Bondestam toteaa.

YKSI MSC-SERTIFIOITU KALAHAMPURILAINEN, KIITOS

Tämän tilauksen voi nyt iloisesti kajauttaa McDonald'sissa, ja tiskin takaa ojnennetaan ekomerkity Filet-O-Fish-hampurilainen. MSC-sertifikaatti takaa luotettavasti, että kala on pyydystetty ekologisesti kestäväällä tavalla. McDonald's lupaa valita muitakin MSC-sertifioituja tuotteita, jos kalatuotteiden määrä tulevaisuudessa kasvaa ketjun ravintoloissa.

– Toimimme samalla suunnannäyttäjänä muillekin yrityksille. Lisäämme myös osaltamme MSC-sertifikaatin tunnettua kuluttajien keskuudessa, McDonald'sin Suomen viestintäjohtaja **Heli Ryhänen** sanoo.

Ylikalastettu tonnikala on sukupuuton partaalla.

KOTI KOIVUPÖKKELÖSSÄ

TEKSTI: KALLE ERKKILÄ

Pandan polku lähti luontokartoittaja **Hannu Sillanpään** kanssa Keski-Suomen metsiin etsimään uhanalaisen valkoselkätikan pesäkoloja. Niiden löytäminen on todennäköisempää kuin ennen: lajin pesimäkanta on kolminkertaistunut 15 vuodessa.

Luhangassa sijaitseva lehtimetsä on valoisa. Harvakseltaan kasvavat vanhat koivut kohoavat korkeuksiin. Niiden rinnalla nököttää kuolleita lahopuita. Uhanalainen valkoselkätikka (*Dendrocopos leucotos*) viihtyy tällaisessa ympäristössä.

Metsässä on huhtikuun puolivälissä polvenkorkuisia lumikinoksia. Metsähallituksen luontokartoittaja Hannu

Sillanpää rämpii kohti valkoselkätikan suojelualuetta.

– Valkoselkätikan elinpaikat sijaitsevat usein rannoilla ja saarissa kosteapohjaisilla mailla, jossa on lehtimetsää, Sillanpää sanoo.

Sillanpää nostaa kiikarit silmilleen ja tähyilee ympäristöä. Hän tarkastelee etenkin vanhoja koivupökkelöitä, joihin valkoselkätikka nakuttaa joka vuosi uuden pesäkolon.

WWF JA VALKOSELKÄTIKKA

Valkoselkätikan seuranta ja suojelu aloitettiin, kun WWF perusti valkoselkätikkatyöryhmän vuonna 1987. Työryhmän laatima valkoselkätikan suojeluohjelma luovutettiin ympäristöministeriölle vuonna 1992.

Nykyään päävastuu lajin suojelusta on Metsähallituksella. WWF:n työ valkoselkätikan suojelemiseksi kuitenkin jatkuu. WWF osallistuu talviruokintaan ja pesäinventointiin Metsähallituksen apuna maksamalla vapaaehtoisten lintuharrastajien kuluja.

WWF suojelee aktiivisesti valkoselkätikan elinympäristöjä, vanhoja lehtimetsiä. Viime vuonna WWF ja UPM perustivat työryhmän, jonka tavoitteena on metsänkäsittelymenetelmien kehittäminen sellaisiksi, että valkoselkätikan elinvaatimukset otetaan huomioon nykyistä paremmin.

– Jos haluaa löytää valkoselkätikan pesän, pitää kulkea pötkelöltä pötkelölle, ja samalla silmällä myös eläviä puita. Joskus yhden pesän löytämiseen voi kuluja useita tunteja, Sillanpää kertoo.

Talviruokintaa sian ihralla

Sillanpää käy järjestelmällisesti läpi mahdollisia pesäpuita. Hän huomaa vinon koivupötkelön juurella puulastua. Se on merkki siitä, että tikka on käynyt kaivertamassa tulevaa pesäkoloaan.

Luhangan metsissä asuu myös käpytikkoja, harmaapäätikkoja ja palokärkiä, joten lastut maassa eivät aina ole valkoselkätikan jäljiltä.

– Valkoselkätikan pesäkolon lentoaukko on usein suurempi kuin käpytikan, mutta pienempi kuin harmaapäätikan. Eri tikkalajien tekemien kolojen tunnistaminen vaatii harjaantumista, sillä ne muistuttavat ▶

© KALLE ERKKILÄ / WWF

LINTUJEN LUMOISSA

Kuka olet?

Olen Hannu Sillanpää Jyväskylästä. Olen neljättä maastokautta Metsähallituksen luontopalveluilla valkoselkätikkakartoittajana. Seuranta-alueeni on Keski-Suomen maakunnan eteläosa, jonkin verran tarkastan kohteita myös Päijät-Hämeessä ja Vaasan rannikolla.

Miten lintuharrastuksesi alkoi?

Sain kipinän lintuharrastukseen 9-vuotiaana. Harrastus vei nopeasti mukanaan. Sain isältäni käyttöön vanhat, isot ja hyvin painavat kiikarit sekä 1960-luvulla tehdyn lintukirjan. Asuin melko hyvällä lintupaikalla maaseutukylällä, josta oli hyvä lähteä kävellen ja etenkin polkupyörällä katselemaan keväisiä tulvia ja hanhipeltoja.

Mikä linnuissa kiehtoo?

Se, että niistä ei voi koskaan tietää kaikkea. Aina kun lintuja seuraa, niiden käyttäytymisestä oppii jotakin uutta. Lintuja on suhteellisen helppo oppia tuntemaan ulkonäöltä, mutta vähintään yhtä kiehtovaa on esimerkiksi niiden pesinnän eri vaiheiden seuraaminen.

Millaisiin kiperiin tilanteisiin olet joutunut tikkakartoitusretkillä?

Haastavin oli parisen vuotta sitten merellä Vaasan rannikolla. Lähdin aamulla melko lähellä olevaan saareen soutuveneellä. Toisin kuin sääennuste näytti, tuuli ylti voimakkaaksi päivän aikana. Iltapäivällä oli haastavaa päästä isolla soutuveneellä soudetuksi vasta-aallokoon takaisin mökille. Sellaista toki on sattunut, että kartta, eväät tai kiikarit ovat unohtuneet kotiin.

Mieleenpainuvin lintukohtaamisesi?

Lintujen kohtaaminen niiden luonnontilaisessa elinympäristössä on aina antoisaa. Lintujen havainnointi esimerkiksi vanhassa lahoppuustoisessa metsässä tai luonnontilaisella suolla ovat antoisimpia. Linnut ovat tällöin paikassa, jossa ihmisen vaikutus niiden elinympäristöön on mahdollisimman pieni.

PANDALLE POLKUA PIIRTÄMÄSSÄ

TEKSTI JA KUVA: ANTTI HAAVISTO

Alix Antell pukee
suojelutyön kuviksi.

– Lisäsin vielä vähän kontrastia ja häivyitin suomuja täältä reunoilta, **Alexandra Antell** esittelee WWF:n kalakampanjan julistetta suojeluasiantuntija **Matti Ovaskalle**. Kampanja on alkamassa ja materiaali pitää saada valmiiksi. Alexandra, lempinimeltään Alix, on nainen WWF Suomen visuaalisen ilmeen takana. Hänen kynästään syntyvät ulkoasut niin esitteille, julisteille, suorakeräyskirjeille, nettisivuille kuin tähän Panda polku –lehteenkin. Työpäivä Helsingin toimistossa alkaa aamukahdeksalta.

– Usein päivääni liittyy suunnittelu-palaveri tai useampi, jolloin mietimme viestintätiimin ja suojeluasiantuntijoiden kanssa tulevien kampanjoiden sisältöä. Yhdessä ideoidessa syntyy useimmiten kampanjan fiilis, jonka pohjalta alan ideoida kuvamaailmaa, Alix kertoo.

Palavereiden jälkeen hän istahtaa työpöytänsä ääreen, painaa kynänsä piirtolevylle ja aloittaa seuraavan projektin toteuttamisen. Taustalla pulputtaa innokkaan akvaarioharrastajan oma pikkuinen suolavesiakvaario.

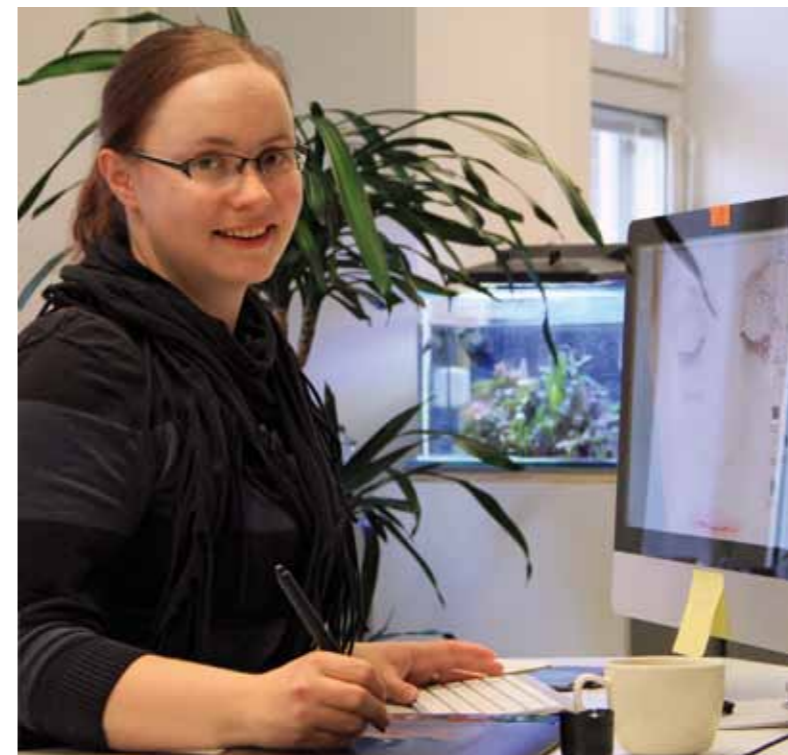
Abstraktit asiat kuviksi ja graafeiksi

Mikä on maailman kalakantojen tilanne? Onko kymmenen tuhatta kiloa hiilidioksidia paljon vai vähän? Kuinka suuri vaikutus kulutusvalinnollamme on ilmastomuutokseen? Laajat ja abstraktit kysymykset selkeytyvät Alixin työpöydällä värikkäiksi kuviksi ja taulukoiksi.

– Pitää osata suodattaa oleellimmat tiedot ja löytää juuri se oikea tapa esittää ne niin, että lopputulos on samalla selkeä ja kiinnostava. Piirakoita ja pylpyroita olemme jo kaikki korviamme myöten täynnä, Alix kertoo.

Avokonttorin käytävillä Alixin löytää tarvittaessa helpposti. Ei tarvitse kuin seurata hersyvän naurun, viheltelyn ja jutustelun ääniä. Eläväisen naisen iskemättömästä huumorintajusta saavat piristystä niin kollegat kuin toimistossa vierailevat yhteistyökumppanit. Huumori, hyvä yhteishenki ja kiintymys luontoon antavat lisäpotkua silloinkin, kun päivät venyvät ja deadlinet lähestyvät.

– Parhaiten minua motivoi tieto siitä, että tulosta ei tehdä osakkeenomistajille ulkomailla, vaan meidän kaikkien tulevaisuuden puolesta, Alix pohtii. ■

Alix Antell, Graafinen suunnittelija

WWF:ssä vuodesta 2011

Ikä: 34

Kotoisin: Helsingistä

Koulutus: Graafinen suunnittelija

Harrastukset: Akvaariot, ratsastaminen, puutarhassa möyriminen ja elämästä nauttiminen hyvän ruoan ja juoman rydyttämänä.

Tärkein työväline: Wacomin piirtolauta – sitä ilman en tulisi päivääkään toimeen!

Luonnossa olisin: Aurinko – valoa ja lämpöä pitää olla elämässä ja tietenkin uteliaana haluaisin pystyä kurkistamaan joka paikkaan.

Vas: Talviruokintaa sianihrralla.

Tyypillistä valkoselkätikan elinympäristöä.

Tikan jälkiä kelopuussa.

SIVUN KUVAT: © KALLE ERKKILÄ / WWF

paljon toisiaan, hän sanoo.

Valkoselkätikka tekee pesänsä usein lähelle tikkojen talviruokintapaikkaa, jonne vapaaehtoiset lintuharrastajat vievät sian ihraa nokittavaksi. Talviruokinta on tärkeää, koska pötkelöissä eläviä kovakuoriaisten ja perhosten toukkia syövä valkoselkätikka on herkkä metsäluonnon muutoksille.

Etenkin metsätalous ja kuusettuminen uhkaavat valkoselkätikkaa. Koska lajille ei ole tarpeeksi sopivia pesimämetsiä ja talvisen ravinnonsaannin turvaavia elinympäristöjä, nuoret tikat eivät aina selviä ensimmäisestä talvestaan.

Kartoitus on työläästä

Seuraavalla kartoitusalueella Sillanpää havaitsee valkoselkätikan pesän, joka on korkean koivupötkelön rungossa, taulakäävän alapuolella. Sillanpää koputtelee lahopuuta, mutta lintua ei näy missään.

Valkoselkätikkakoiraan tunnistaa kirkkaanpunaisesta pääläestä ja alaperästä. Selässä sillä on valkoinen poikittain kulkeva raidoitus mustalla pohjalla.

Valkoselkätikka tekee usein pesäkolonsa ennen muita tikkoja, maaliskuun lopussa, ja munii huhtikuun lopulla. Valkoisia munia on tavallisesti kolmesta viiteen, ja sekä koiras että naaras hautovat niitä. Poikaset lähtevät pesästä noin neljän viikon ikäisinä.

– Valkoselkätikan pesimäpaikat ovat hajallaan ympäri eteläistä Keski-Suomea. Niiden löytäminen on vaikeaa ja työläästä. Koska tikka tekee lähes joka vuosi uuden pesäkolon eri paikkaan, monet tutut lehtimetsäkuviot saattavat autiota. Se tekee pesäkartoituksesta haastavaa, hän sanoo.

– Ilman vapaaehtoisia lintuharrastajia pesimämetsien kartoitus olisikin hyvin vaikeaa.

Suojelussa on onnistuttu

Pesiä löytyy kartoituksissa kuitenkin yhä useammin, sillä valkoselkätikan pesimäkanta on kolminkertaistunut viimeisen viidentoista vuoden aikana. Viime vuonna Suomessa oli 130 - 180 pesivää valkoselkätikkaparia, kun 1990-luvun alussa niitä oli vain 30 - 50.

Valkoselkätikka ei ole enää korkeimmassa uhanalaisuusluokassa eli äärimmäisen uhanalainen, mutta uhanalainen se on edelleen.

Esimerkiksi suojelualueiden ja lehtimetsien määrän lisääntyminen, elinympäristöjen hoito ja talviruokinta ovat kasvattaneet kannan kokoa. Kannan elpymiseen on vaikuttanut myös se, että valkoselkätikkoja on vaeltanut Venäjältä Suomeen.

Valkoselkätikan suojelua voi siis hyvin kutsua menestystarinaksi, vaikka suojelutoimet aiheuttivat aikanaan ankaria kiistoja maanomistajien ja luonnonsuojelijoiden välillä. ■

EETTISESTI ONGELLA

TEKSTI: ANNE BRAX

Miten onkia ympäristöä haittaamatta ja kaloja turhaan kiusaamatta.

Pitääkö tuntea kaloja, ennen kuin aloittaa kalastusharrastuksen?

Pitää jonkin verran. Olennaista on, että tunnistaa kalat, joille on säädetty alamitta. Joskus onkija saattaa saada koukkuun pienen istutetun taimenen tai kuhanpoikasen. Ne pitää palauttaa lainsäädännön mukaan veteen vaikka kuolleena. Onkijan yleisimmät saaliskalat ovat särkikalaja tai ahvenia, joita kumpakin voi kalastaa varsin kestävästi.

Onko osattava valmistaa kalaruokia?

Henkilökohtainen mielipiteeni on, että jos kalastaa, myös valmistaa kalaruokia ja syö kalaa. Jotkut kalastavat pelkästään virkistykseen ja terveellisen ulkoilun takia. Siinä ei ole mitään pahaa, jos saalis vapautetaan asianmukaisesti tai annetaan vaikka naapurille hyötykäyttöön.

Olen jo hankkinut ongen, mutta millä perusteella valitsen syötin?

Syötti valitaan sen mukaisesti, mitä kalalajia kalastaa, sillä kaikki syötit eivät kelpaa kaikille lajeille. Ensimmäisistä kehotan kaivamaan kompostista matoja ja pistämään niitä koukkuun. Madot kelpaavat yleensä kaikille onkikalajoille, etenkin ahvenelle.

Jos ajattelee myös madon kärsimyksiä, purkkimaissa on hyvä valinta. Varsinkin särkikalat pitävät siitä. Kalastusliikkeissä on myös keinotekoisia syöttejä: tekomatoja ja -toukkia. Saalista tosin saa paremmin luonnollisella syötillä.

Miten pitää onkiessa toimia, jotta kaloille ei aiheutuisi turhaa kärsimystä?

Onkiessa ja ylipäänsä kaikessa kalastuksessa kaikki kalat, jotka aiot käyttää, pitää ensin tainnuttaa napakalla iskulla aivojen kohdalle. Ne sijaitsevat hieman kalan silmien tasalta taaksepäin. Heti tämän jälkeen kala verestetään, eli katkaistaan kidusten ja sydämen välinen verenkierto. Veri poistuu lihaksista ja kala kuolee.

Voiko kalan päästää takaisin veteen?

Veteen palautetaan vain vahingoittumattomia eläviä kaloja. Parasta olisi, jos kalaa ei nostaisi lainkaan vedestä, jos sen aikoo vapauttaa. Jos koukku on tarttunut pahasti kalan kiduksiin tai syvemmälle, kala on tainnutettava ja lopetettava. Parasta on käyttää väkisetöntä yksiaara-

koukkuja, jotta koukun saa helpommin irti. Kalojen irtottamiseksi koukusta on myös kehitetty välineitä, mm. koukunirrottimia ja pihtejä. Isoja kaloja kalastaessa kannattaa myös käyttää tiheäsilmaista, solmutonta haavia, joka ei vahingoita kalaa.

Jos ei heti pystykään käyttämään kaikkia saamiin kaloja, mitä olisi paras tehdä? Mökillä ei ole pakastinta.

Kun kala on tainnutettu ja tapettu, se perataan, fileoidaan ja laitetaan viileään. Fileet säilyvät usean päivän ajan tuoreena jääkaapissa. Jos olen lähdössä pois, tarjoan kaloja naapurille. Kalan perkeet laitan kompostiin.

Miten ympäristön voi ottaa huomioon, kun kalastaa?

Noudattamalla normaaleja, jokamiehenoikeuksiin kuuluvia velvollisuuksia; roskia ei jätetä luontoon, pesiviä lintuja ei häiritä jne. Siimanpätkiä ja -sykkyroita ei saa jättää luontoon, koska linnut tarttuvat niihin.

Jos näkee vedessä paljon kuolleita kaloja, mitä pitää tehdä? Voiko ilmoittaa jonnekin?

Jos näkee kuolleita kaloja, on ilmoitettava joko paikalliselle ympäristösihteerille, paikalliselle ELY-keskukselle tai Eviraan. Valokuva on hyvä todiste; se kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Kysymyksiin vastasi Suomen Vapaa-ajankalastajien tiedottaja Jaana Vetikko.

© JEREMY DOORTEN

KIRJAILIJA SINIKKA NOPOLA TUNNETAAN ERITYISESTI LASTENKIRJOISTAAN SEKÄ HERSYVÄLLÄ HÄMEEN MURTEELLA KIRJOITETUSTA PROOSASTAAN. NOPOLA TUKEE WWF:ÄÄ PANDAN POLUN KOLUMNISTINA.

Nopola

LATVIALAIS- TAMPERELAISEN PUKEUTUMISTYYLIN PERUSTEET

Kävin Leningradissa vuonna 1976. Menin tanssiravintolaan. Nenälläni oli neljäkymmentä prosenttia kasvoistani peittävät valkosankaiset silmälasit. (Kahden linssin yhteenlaskettu pinta-ala oli noin kahdeksankymmentä neliösenttimetriä.) Päässäni oli hiusteni hapsottavasta ”pehmennyspermanentista” johtuen itse kutomani perulaistyyppinen pipo, jonka venyneet sivuläpät toivat mieleen cockerspanielin korvat. (Moni Tampereen yliopiston opiskelija tavoitteli tuolloin latinalaisamerikkalaista tyyliä asusteissaan.) Minua tuli hakemaan tangoon paikallinen nuorimies. Hän kysyi:

– Oletko Latviasta?

Suomeen palattuani mietin, oliko se kohteliaisuus. Pidetttiinkö Latviaa fiksumpana paikkana kuin Suomea, olihan se sosialistinen neuvostotasavalta? Sitten mietin, miksi jotkut ihmiset Pariisissa purskahtivat nauruun nähdessään olemukseni metrotunnelissa ja pohjoisilla kaduilla vuosina 1973 ja 1974, jolloin työskentelin kaupungissa lastenhoitajana. Olinko silloinkin latvialaisen näköinen? Tarkoittiko latvialaistyyppinen pukeutumisen

Minua haki Leningradissa tanssiin nuorimies, joka kysyi: ”Oletko Latviasta?”

1970-luvulla sittenkin jotakin kielteistä? Pariisin vuoteni katuasu koostui kahdesta elementistä: päässäni oli violetti, virkattu pipo, jonka oikeaa reunaa koristeli näyttävä neulepompula, ja takin sijasta ylläni oli perulainen poncho. Olin ostanut ponchon sen erikoisen kaulusratkaisun takia melko edullisesti: kaulusta somisti leveä alpakkareunus, joka toi asuun häivähdyksen sirkuksen maailmasta - klovneillaahan on valkoiset kaulukset asuissaan.

© CHARLOTTA BOUCHT

Sittemmin tyylini on ”rauhottunut”. Hankin maaliskuussa 2006 mustan puuvillaneuletakin. Muistan ostoajan kohdan, koska minun oli tuolloin määrä esiintyä poikki-taiteellisessa ohjelmaryhmässä; neuletakki oli ”eleeton” esiintymisvaate. Tuosta maaliskuun päivästä lähtien olen käyttänyt tuota villatakia viitenä päivänä viikossa. Eräs ystäväni totesikin taannoin:

– Käytät aina samaa vaatetta.

En ole myöskään tuhannut rahaa koruihin vaan ripustanut kaulaani saman hopeaketjun vuosikymmenestä toiseen. Arvokkaita sormuksia minulla ei ole ollut koskaan, sillä en ole milloinkaan ymmärtänyt pyrkiä naimisiin. (Naimisiinmenohan tuottaa naiselle automaattisesti sormuksen.) Kuulin vasta noin vuosi sitten, että monet naiset pitävät vihkisormusta statuksen merkinä, ja että myös miehet vilkuilevat naisten nimettömiä. Päätin heti ryhtyä tutkailemaan, minkälaisia sormuksia tuntemani ihmiset käyttävät.

Eräällä tuttavallani oli arvokkaan näköinen kultasormus. – Anteeksi, mutta oletko tietoinen, että viiden gramman kultakorun tuottaminen kuluttaa vuodessa luonnonvaroja yli viisikymmentä kiloa, kysyin. Tuttava vastasi: – Tämä sormus on kierrätettyä kultaa, teetin sen isoäitini vihkisormuksesta. Okei, unohdetaan koruasiat, ajattelin, mutta hän vilkaisi hopeasormustani ja hopeista riipustani. – Sinä kannat silmämääräisesti viittäkymmentä grammaa hopeaa. Jos viisi grammaa hopeaa kuluttaa luonnonvaroja vuodessa kilon, sinä tulet kuluttaneeksi kymmenen kiloa.

Palasin kotiin. Kaivoin laatikosta rippikoululeirillä 1968 punomani tuohisormuksen ja pistin sen nimettömääni.

Kysyin nuorelta sukulaiseltani, mitä hän pitää uudesta korutyylistäni.

– Jotenkin hollantilainen... tai tanskalainen, hän totesi.

– Vihdoinkin länsieurooppalainen! huudahdin.

MAAPALLON KOKOISEEN ELÄMÄÄN

WWF:n tuore Living Planet -raportti on koruton kertomaa: elämme yli varojemme. Tällä hetkellä kulutamme luonnonvaroja ja energiaa puolitoistakertaisesti maapallon kantokyvyn verran. Jos sama tahti jatkuu, tarvitsemme vuonna 2030 jo kaksi maapalloa tyydyttämään tarpeemme. Lisääntyvä kulutuksemme uhkaa samalla luonnon monimuotoisuutta, joka jatkaa heikkenemistään.

Meillä on kuitenkin myös toinen vaihtoehto. On olemassa keinot, joiden avulla ruokaa, vettä ja energiaa riittää vuonna 2050 maailman yhdeksälle miljardille ihmiselle.

Esimerkiksi riittävä ruoan tuotanto on mahdollista ilman, että ruoan tuotannon ekologinen jalanjälki kasvaa. Me suomalaiset voimme kantaa kortemme kekoon kahdella helpolla ratkaisulla: vähentämällä kaatopaikalle päätyvän ruoan määrää ja syömällä vähemmän lihaa. Kun ruokaa ei heitetä roskiin, tarvitsee sitä myös tuottaa vähemmän. Trooppisilla alueilla lihan tuottamiseen liittyvä eläinten laiduntaminen ja maankäytön muutokset muun muassa uhkaavat luonnontilaisia sademetsiä ja kiihdyttävät ilmastonmuutosta. Kun syöme kasvit kasveina, emmekä ensin syötä niitä eläimille, ruokaa riittää useammalle.

Vesi on elämän perusedellytys ja sen on riitettävä kaikille ihmisille. Keinoja ovat järvien, jokien ja kosteikkojen ekosysteemien säilyttäminen ja kunnostus sekä veden käytön tehokkaampi hallinta. WWF Suomen Himalajan hankkeissa tehdään veden käytön suunnitteluun liittyvää

© TUULI HOLOPAINEN

työtä, joka osaltaan edistää valuma-alueella asuvan 1,4 miljardin ihmisen vesiturvaa.

Me suomalaiset voimme edistää vesivarojen oikeudenmukaisempaa käyttöä vähentämällä omaa välillistä vesijalanjälkeämme. Helppoja tapoja ovat esimerkiksi vaihtaa suuren vesijalanjäljen omaava riisi suomalaiseseen ohraan tai perunaan ja naudansiha kanaan.

Energian tuotanto- ja kulutustavoillamme on suuri merkitys kestävän tulevaisuuden näkökulmasta. Ehdottomasti tärkeintä on energiatehokkuuden lisääminen ja energiankulutuksen vähentäminen. Tarvittava energia tulisi tuottaa uusiutuville energiamuodoilla.

Muutokseen tarvitaan isoja poliittisen tason suunnanmuutoksia, mutta myös pienet teot ovat tärkeitä. Jokaisen suomalaisen on helppo pienentää omaa hiilijalanjälkeään ja tehostaa energiankulutustaan esimerkiksi vaihtamalla vihreään sähköön, lämmittämällä koti maalämmöllä ja vaikkapa tiivistämällä ikkunat. Liikkumisen päästöjä on helppo vähentää nyt kesän kynnyksellä ottamalla pyörä entistä tiiviimpään käyttöön.

Living Planet -raportin viesti kesäkuussa Rioissa pidettävälle YK:n Kestävän kehityksen kokoukselle on selvä: suunnan on muututtava, jotta ruokaa, vettä ja energiaa riittää kaikille oikeudenmukaisella tavalla. Samalla luonnon monimuotoisuuden lasku on pysäytettävä ja luonnon tarjoamat ekosysteemipalvelut on turvattava. Positiivista on, että tämä kaikki on mahdollista. Meidän tulee päättää, että haluamme elää yhden maapallon kokoista elämää.

Liisa Rohweder
Päsihteeri

VÅTA MARKER BOTAS MED VÅTMARKER

TEXT: LAURA RAHKA

Lovisaån har länge drabbats av återkommande översvämningar.

Håkan Karlsson är en av bönderna som fick måttet rågat för några år sedan. Bågaren rann över, bokstavligt talat. Karlssons åkrar drabbas av översvämningar flera gånger per år, också på sommaren.

– Ån tål just nu bara 30 millimeter vatten. Efter det stiger vattnet upp på åkrarna, berättar Karlsson.

Karlsson och en annan lokal bonde, **Benny Bäckman** tog kontakt med lokala myndigheter. Via det kom WWF med, och det var enligt Karlsson riktigt bra.

– I början undrade vi vad pandabjörnarna kunde göra här. Men vi märkte snart vilken kunskap och attityd WWF:s gäng har. De hade också bra argument och vettiga förklaringar om våtmarkernas effekt.

Diger utredning bara början

Lovisaåns huvudfåra är 25 kilometer lång och sträcker sig genom 117 km² landområden. Vattenkvaliteten i ån är måttlig och otillfredsställande i Lapträsket, den enda stora sjön i området. De återkommande översvämningarna i området är ett problem både för jordbruket och vattenskyddet.

Karlssons och Bäckmans jordbruk ligger på Hommansbyslätten, 10 kilometer norr om Lovisa. Slätten är ett av de

områden som räknas upp i WWF:s våtmarksutredning. Allt som allt föreslår WWF våtmarker i 45 olika områden.

– Våtmarkerna skulle förebygga och minska översvämningarna eftersom de samlar fast materia och näringsämnen, förklarar WWF:s våtmarksexpert **Elina Erkkilä**.

– I åkermiljöer erbjuder de livsviktiga rum för växt- och djurarter som håller på att försvinna från lantbruksmiljöerna.

Konkreta byggsbeslut behövs

De föreslagna våtmarkerna finns i fåror som mynnar ut i ån, i åkermiljöer utanför den egentliga odlingen. Utredningen presenterades för lokala markägare i januari 2012.

– Många verkade intresserade, men våtmarker är frivilliga, och ingen har ännu fattat beslut. Vi vill gärna börja så fort som möjligt, berättar Erkkilä.

Kring ån finns också vidsträckta låglänta åkerfält där våtmarker inte lönar sig. Här rekommenderar WWF skyddszoner. Karlssons åkrar ligger vid ett sådant område vid huvudfåran.

– Jag hoppas verkligen att det blir av att bygga våtmarker på tillrinningsområdena, för det har alla nytta av, säger Karlsson. ■

WWF har planerat, byggt och finansierat över 30 våtmarker under de senaste tre åren huvudsakligen i Skärgårdshavets tillrinningsområdet. WWF har som mål att börja bygga våtmarker vid Lovisaån under år 2012.

100%
KIERRÄTYS-
PAPERI

ÄLÄ OLE SUOMUT SILMILLÄ KALATISKILLÄ. Kalat eivät kohtalostaan valita, mutta se ei tarkoita, että niillä menisi hyvin. Tällä hetkellä yli 99 prosenttia maailman meristä on kalastuksen piirissä. Eivätkä teollisen kalastuksen menetelmät ole mitään mökkikalastusta - yhden jättikokoisen trooliverkon suuaukkoon mahtuisi 13 jumbo jet -lentokonetta. Jopa kolmannes maailman kalansaaliista jauhetaan eläinten rehuksi. Ja mikä surullisinta, pelkästään kuolleena poisheitettävän sivusaaliin määrä on 200-kertainen Suomen koko kalansaaliiseen verrattuna. Yliikalastus on

johtanut siihen, että maailman kalakannat ovat hupenemassa. Ja jos kalat häviävät, häviää paljon muutakin arvokasta. Myös kalastajien elinkeino.

Jokainen meistä voi vaikuttaa kalojen kohtaloon omilla valinnoillaan. Kun jätät kalatiskillä uhanalaiset kalat rauhaan ja suosit pientä kotimaista kalaa, kalat kiittävät. Yhdessä voimme pysäyttää yliikalastuksen. WWF maailman vaikuttavimpana ympäristöjärjestönä kykenee toimimaan yksityisten ihmisten tuen avulla kaikkialla maailmassa. Lue lisää, osallistu ja tue työtämme kestävän kalastuksen puolesta: wwf.fi/kalaopas

